

המסע אל אומנות השתיקה

נדמיין לעצמנו יהודי שומר מצוות בתקופת דור המדבר. אדם "נורמטיבי", אב מסור "משלנו", המקפיד על שלוש תפילות ביום במנין וקובע עיתים לתורה. בוקר אחד הוא מתעורר ומגלה על בשרו כתם לבן קטן - נגע צרעת. ברגע אחד חייו משתנים, לבלי הכר. לא עוד סעודות שבת משפחתיות, לא עוד שיח עם חברים, לא תפילות במנין, וגם לא שיעור ה'דף היומי' הקבוע לו בלוי"ז מזה שני עשורים. עליו לעזוב הכל ולנדוד אל מחוץ למחנה, אל בידוד מוחלט. וכך כותבת התורה בפרשתנו: "כָּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנָּגַע בּוֹ יִטְמָא, יִטְמָא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו" (יג, מו). בפסוק זה יש כפל לשון לא מובן, מדוע כפלה התורה לשונה וכתבה 'יִטְמָא, יִטְמָא הוּא'?

הבדידות – סדרת חינוך לדיבור

מבאר הנצי"ב מוולוז'ין בביאורו 'העמק דבר' שלא נחשוב שגינוני הצרעת ("בְּגִדָיו יִהְיוּ פְּרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְּרוּעַ וְעַל שְׂפָם יַעֲטֶה וְיִטְמָא יִטְמָא יִקְרָא") מהווים סימנים שהמצורע כבר חזר בתשובה והפנים את המסר של הנגע. הנצי"ב מדגיש שהתורה מלמדת אותנו במילים אלו שהתנהגות חיזונית אינה הוכחה לשינוי פנימי. מעשה התשובה החיצוני אינו הוכחה חלוטה למה שמתחולל בליבו של החוטא. התורה פותחת פסוק זה במילים "כָּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנָּגַע בּוֹ" ללמדנו: אל תסתמכו על המראה החיצוני של המצורע המתחרט. כל עוד הנגע הפיזי נמצא על בשרו, התורה מתייחסת אליו כטמא גמור. המילה 'יִטְמָא' מתארת את מעמדו ההלכתי: הוא "אב הטומאה", שמטמא כל מי שבא עמו במגע. המילים 'יִטְמָא הוּא' מגדירות את מהותו הפנימית שטרם נרפאה. כל עוד הנגע הפיזי קיים, גם אם המצורע מתנהג כחסיד ומתחרט על מעשיו, התורה דורשת ממנו להישאר בבידוד. מדוע? כי המטרה אינה "עונש", אלא הזדמנות למצוא את הקשר הפנימי עם ה', מתוך השקט שנכפה עליו.

כדי להבין את המהלך, עלינו להבין שהצרעת אינה מדבקת במובן הביולוגי. הרמב"ם ב'מורה נבוכים' (ג, מז) מגדיר את הצרעת כ"מופת מקובל באומה". זה איתות ישיר מהקב"ה לאדם, שהשתמש לרעה במתנת הדיבור שלו. זהו נס גלוי שנועד לאותת לאדם על שימוש לקוי בכלי העוצמתי ביותר שניתן לו: הדיבור. מי שהשתמש בפיו כדי לסכסך, להפריד ולפגוע במרקם החברתי, מי שפגע באמצעות דיבורו ב"חברת בני אדם" עליו לחוות בידוד. הריחוק מהחברה אינו נקמה, אלא "סדרת חינוך", שנועדה לגרום למצורע להעריך מחדש את מתנת הקהילה ואת כוחה של המילה.

לעולם ירבה אדם בשתיקה

אדם זה אמנם נראה כיהודי ירא שמים, אך למעשה הוא מהווה סכנה לחברה. חז"ל אומרים שכל המספר לשון הרע נגעים באים עליו (ערכין טו ע"ב). אדם זה ישב עם חבריו והשתמש לרעה במתנה ששמה "חברת בני אדם", ועל כן נהיה מצורע. באמצעות הצרעת יבין את המסר של הקב"ה. עליו

הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים

נייד 052-9453811 ; מוזמנים לבקר באתר שלנו [/https://shaalti.co.il](https://shaalti.co.il)

'תורתך שאלתי', הספרים שיעשירו את שולחן השבת שלכם, לפרטים <https://did.li/fyHCN>

להתרחק מחברת בני אדם, כדי להתבונן במעשיו וללמוד מה הדרך הראויה להשתמש בעוצמת הדיבור. בתקופת בדידותו לא משתמש המצורע בפיו לצורך דיבור, הוא מתלמד לשתוק.

את הלכה ד' בפרק ב' בהלכות דעות פותח הרמב"ם בקביעה: "לעולם ירבה אדם בשתיקה, ולא ידבר". אם נדקדק בלשונו המיוחדת של הרמב"ם, הרי שהוא לא כתב: 'ימעט בדיבור', אלא קבע: "ירבה אדם בשתיקה". מדבריו אנו למדים שהשתיקה היא עשיה בפני עצמה, **שיש להרבות בה**. ובהמשך לדברים אלו מדריך אותנו הסבא מסלבודקה ששתיקה אינה "אי דיבור" פסיבי, אלא **אומנות**. מקצוע, הדורש מיומנות ולמידה.

אנו רגילים לחשוב שמהללים את הקב"ה רק באמצעות שירות ותשבחות, אולם דוד המלך משנה תפיסה זו. הוא אומר: "לָךְ דְּמִיָּה תְהַלֵּה" (תהילים סה, ב). החידוש הגדול בדבריו, שהשתיקה אינה הימנעות, אדרבא היא השבח הנעלה והראוי ביותר לבורא. ואף גבוהה ממזמורי התהילה הנאמרים בפה.

בהמשך לכך ראוי להביא את דברי רבן שמעון בן גמליאל, שאמר: "כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף טוב אלא שתיקה" (אבות א, יז). התועלת שבשתיקה אינה רק לנשמה, היא מועילה גם לגוף. שהרי מחלות רבות נובעות מויכוחים סוערים, המשבשים את פעילות הגוף. כמה טרגדיות של "התקפי לב" אירעו בעיצומם של ויכוחים?

נסיים במשפט המפורסם שטבע הגר"א: "ועל כל רגע ורגע שאדם חוסס פיו, זוכה לאור גנוז שאין מלאך ובריה יכולים לשער". שכר עצום זה ניתן על כל שניה של איפוק, על כל רגע של "חסימת הפה" מול דחף הדיבור. השליטה בדיבור זו משימת חייו של כל אדם.

הכותב: הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר סדרת הספרים 'תורתך שאלתי' על התורה, רב המכר 'כי ישאלך' – על הגדה של פסח, 'מה שאלתך' – על מגילת אסתר. **לתגובות** – office@shaalti.co.il

מחפשים רעיונות נפלאים לפרשיות תזריע - מצורע, שיעשירו את שולחן השבת?

אספנו עבורכם תכנים מרתקים, בקישור <https://did.li/WvE6q>

רוצים דברי תורה ערוכים לסעודת שבת?

מוזמנים לעיין בגליון 'תורתך שאלתי' לפרשיות תזריע - מצורע,

בקישור <https://shaalti.co.il/?p=16554>

מעוניינים לשדרג את האווירה בשולחן השבת?

הורידו את עלון 'חוויה בשולחן שבת' לפרשיות תזריע - מצורע, בקישור

<https://shaalti.co.il/?p=16551>

הרב חגי ולוסקי – מרצה ומחבר ספרים

נייד 052-9453811 ; מוזמנים לבקר באתר שלנו [/https://shaalti.co.il](https://shaalti.co.il)

'תורתך שאלתי', הספרים שיעשירו את שולחן השבת שלכם, לפרטים <https://did.li/fyHCN>

